

"59. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2025"

Osnovna šola Janka Padežnika Maribor,
Iztokova 6, 2000 Maribor

»VZEMI ALI DELI«

SKUPNOSTNA SHRAMBA NA STUDENCIH

Področje: aplikativni inovacijski predlogi in projekti

Sekundarno področje: sociologija

Avtorja:

Gal Kuhta

Pia Novak

Mentorici:

Ksenija Popošek

Andreja Lorenci

Maribor, april 2025

KAZALO

1 UVOD.....	6
1.1 Namen in cilji inovacijskega predloga – predvidena nova spoznanja	6
1.2 Hipoteze raziskovalne naloge	7
1.3 Rezultati dosedanjih raziskav.....	7
2 PREGLED OBJAV	9
2.1 Revščina	10
2.2 Brezdomstvo	12
2.3 Vloga in namen skupnostne shrambe v svetu in v Sloveniji	13
2.3.1 Kaj je skupnostna shramba?	13
2.3.2 Lokalna skupnost in solidarnost	13
2.4 Vzpostavitev in prevzem skupnostne shrambe na Studencih	15
3 METODOLOGIJA	17
3.1 Delo z viri in literaturo	17
3.2 Intervju	17
3.3 Anketni vprašalnik.....	18
3.4 Terensko delo.....	18
3.5 Obdelava podatkov	18
4 REZULTATI RAZISKOVANJA	19
4.1 Priprava lista za spremljanje skupnostne shrambe.....	20
4.2 Informiranje krajanov.....	21
4.3 Polnjenje skupnostne shrambe.....	22
4.4 Spremljanje porabe	24
4.5 Sodelovanje z Mestno četrtjo Studenci	26
5 RAZPRAVA	29
5.1 Raziskovalna vprašanja.....	29
5.2 Vrednotenje hipotez.....	32
5.3 Samoevalvacija raziskovalnih metod in raziskovalnega dela.....	34
6 DRUŽBENA ODGOVORNOST – trajnost in napredek.....	35
7 SKLEP	36
8 SEZNAM VIROV IN LITERATURE	38
9 PRILOGE.....	39
9.1 Intervju s Katarino Kocbek, samostojno strokovno delavko MKC Maribor, 11. 12. 2024	39
9.2 Intervju s predsednikom MČ Studenci Matejem Vodopivcem, 17. 12. 2024	43

9.3 Intervju s patronažnimi sestrami, 17. 12. 2024.....	46
9.4 Računa za nakup dobrin (24. 1. 2024 in 21. 3. 2024)	48
9.5 Anketa	49

KAZALO SLIK

Slika 1: Cilji trajnostnega razvoja (Vir: https://sola.amnesty.si/ctr)	9
Slika 2: Logotip akcije "Deluj zdaj" (Vir: https://www.un.org/en/actnow)	10
Slika 3: Skupnostna shramba pred Pekarno (Vir: lastna fotografija)	14
Slika 4: pogovor s Katarino Kocbek (Vir: lastna fotografija)	14
Slika 5: Otvoritev skupnostne shrambe na Studencih (Vir: lastna fotografija)	15
Slika 6: Skupnostna shramba po otvoritvi (Vir: lastna fotografija)	16
Slika 7: Popisni list (Vir: lastna fotografija)	20
Slika 8: Eden izmed izpoljenih popisnih listov (Vir: lastna fotografija)	20
Slika 9: Propagandni letak ob otvoritvi Skupnostne shrambe na Studencih (Vir: lastna fotografija) ...	21
Slika 10: Propagandni letak ob otvoritvi Skupnostne shrambe na Studencih (Vir: lastna fotografija) .	22
Slike 11, 12, 13, 14: Nakup dobrin in polnjenje skupnostne shrambe (Vir: lastna fotografija)	22
Slike 15, 16: Priprava prostora za zbiranje dobrin (Vir: lastna fotografija)	23
Slike 17, 18, 19: Večjezična napisa za skupnostno shrambo (Vir: lastna fotografija)	25
Slika 20: Stanje v shrambi 15. 1. 2025 (Vir: lastna fotografija)	26
Slika 21: Podelitev priznanja (Vir: lastna fotografija)	27
Slika 22: Pogovor s patronažnimi sestrami (Vir: lastna fotografija)	28
Slika 23: Skupnostna shramba v Mestni četrti Brezje-Dogoše-Zrkovci (Vir: lastna fotografija)	31
Slika 24: Objava na Facebooku (Vir: https://www.facebook.com/story.php/?story_fbid=920007886825612&id=100064492278010&_rdr)	32
Slika 25: Aktivnost vsakega posameznika je pomembna (Vir: https://unis.unvienna.org/unis/sl/campaigns/2023/act-for-our-common-future.html)	35

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Naše aktivnosti	19
Preglednica 2: Osnovne življenjske potrebščine, s katerimi smo polnili shrambo	24

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali ste že slišali za skupnostno shrambo, ki stoji pred MČ Studenti?	30
Graf 2: Na kakšen način ste bili seznanjeni s shrambo pred MČ Studenti?	30
Graf 3: Ste že kdaj prispevali ali vzeli iz skupnostne shrambe?	33
Graf 4: Kakšno je vaše mnenje o skupnostni shrambi?	33

Povzetek

Skupnostna shramba je intervencija za reševanje revščine kot družbenega problema v lokalnem okolju. Pomeni humanitarno in socialno delovanje pod sloganom *Vzemi ali deli*. Gre za anonimno storitev krajanov, ki podarijo osnovne potrebščine osebam, ki živijo v pomanjkanju.

Na pobudo magistrskih študentov sociologije je zaživela skupnostna shramba na Studencih.

Učenci z mentoricami smo dobili priložnost, da v sodelovanju z MČ Studenci skrbimo za shrambo. Ker gre za nov koncept, smo iskali različne pristope, da bi shramba zaživela. Naleteli smo na številne izzive tako pri obveščanju in ozaveščanju krajanov o prednostih shrambe kot pri premajhni zainteresiranosti in nezaupanju donatorjev.

V inovacijskem predlogu predstavljamo analizo uporabe skupnostne shrambe in naša prizadevanja, da bi krajan prepoznali njeno uporabnost in vrednost. Z anketnim vprašalnikom smo preverili, ali skupnostna shramba na Studencih živi.

Skupnostna shramba predstavlja eno od poti k solidarnjši skupnosti.

Gljučne besede: skupnostna shramba, lokalna skupnost, solidarnost, revščina, trajnostni razvoj

Abstract

The communal pantry is an intervention for solving poverty as a societal problem of a local community. It means humanitarian and social action under the motto *Take it or leave it*. It is an anonymous service of local people who donate basic necessities to people that live in a constant shortage.

A communal pantry in Studenci was initiated by student's master degrees in Sociology.

Students and their tutors were given the opportunity to take care of the pantry in cooperation with the Studenci district. It is a new concept that tries to find different solutions to make the pantry successful. We encountered numerous challenges, both in informing and raising awareness of residents of the pantry's benefits as well and the lack of interest and trust of the donors.

In this innovative proposal we present an analysis of the use of the community pantry and our efforts to make local residents recognize its usefulness and value. We used a questionnaire to check if the communal pantry Studenci is alive and well.

The communal pantry represents one of the paths towards a more solidary-based community.

Keywords: communal pantry, local community, solidarity, poverty, sustainable development

Zahvala

Rada bi se zahvalila mentoricama, ki sta naju povabili k projektu Vzemi ali deli in naju kasneje pri raziskovanju spodbujali. Za idejo se zahvaljujema študentom Filozofske fakultete Maribor. Predsedniku Mestne četrti Studenci Mateju Vodopivcu pa za pogum, da je vzpostavil skupnostno shrambo in da kljub številnim oviram ne obupa.

Posebej se zahvaljujema Studenčanom, ki so podprli delovanje skupnostne shrambe.

Zahvaljujema se najinim staršem, ki so naju podpirali pri raziskovanju.

1 UVOD

Skupnostna shramba je pobuda, ki omogoča ljudem, da delijo in izmenjujejo hrano in druge osnovne potrebščine ter tako dostopajo do njih na trajnosten način. V shrambo lahko ljudje prinesejo hrano, ki je ne potrebujejo ali jo želijo darovati, vzamejo pa jo tisti, ki jo potrebujejo. Izmenjava ni le način za dostop do potrebščin, ampak tudi odlična priložnost za gradnjo medsebojnih vezi z ljudmi v skupnosti ter spodbujanje odgovornosti do lokalnega in širšega okolja.

Skupnostne shrambe, znane tudi kot "vzemi ali deli", so odlična priložnost za spodbujanje skupne rabe in sodelovanja v lokalnih skupnostih. Shrambe so običajno manjši zaboji, kamor lahko posamezniki ponudijo osnovne potrebščine tistim, ki jih potrebujejo.

Ključni vidiki skupnostnih shramb:

- Trajnost: Z zmanjšanjem neenakosti in s povečanjem dostopnosti do osnovnih potrebščin prispevajo takšne iniciative k trajnostnemu razvoju.
- Skupnost: Eden izmed glavnih ciljev tovrstnih shramb je povezovanje ljudi, ki si želijo deliti in sodelovati.
- Izobraževanje: Izmenjava prispeva k ozaveščanju o pomenu trajnostnega gospodarstva, o zmanjševanju potrošniške družbe in o odgovornem ravnanju v skupnosti.
- Organizacija: Pomembno je, da so takšne shrambe dobro organizirane, da zagotovimo varnost in kakovost ponujenih izdelkov. Nujna je tudi uvedba pravil o tem, kaj se lahko prinaša in kako poteka izmenjava.
- Dostopnost: Prizadevati si je treba, da so shrambe dostopne vsem članom skupnosti - ne glede na njihov socialni ali ekonomski status – in da so dostopne 24 ur na dan.

Gre za anonimno storitev, donacijo, ki nudi nujne potrebščine osebam, ki živijo v kakršnem koli pomanjkanju. To omogoča, da skupnost vskoči tam, kjer socialna država izostane. Ključno je sodelovanje, s katerim gradimo solidarnjšo družbo. (MKC, 20. 9. 2023)

1.1 Namen in cilji inovacijskega predloga – predvidena nova spoznanja

Glavni cilj, ki smo si ga zastavili ob vzpostavitvi skupnostne shrambe na Studencih, je njeno avtonomno delovanje. To pomeni, da bi krajani polnili shrambo samoiniciativno, ljudje v stiski

pa bi lahko dostopali do osnovnih življenjskih potrebščin. Drugi viri donacij ne bi bili potrebni, prav tako pa tudi ne prostovoljci, ki bi za shrambo skrbeli.

Na začetku bomo polnili shrambo skupaj z Mestno četrtjo Studenci, polnjenje in praznjenje shrambe pa spremljali in popisovali na terenu. Poskrbeli bomo za različne načine seznanjanja prebivalcev s projektom in ugotavljali, ali bodo vse opravljene aktivnosti prinesle želeni učinek. Ob morebitnih težavah bomo iskali inovativne rešitve za dolgoročno delovanje skupnostne shrambe na Studencih.

Raziskovalna vprašanja lahko tako strnemo v nekaj ključnih:

- Kaj je skupnostna shramba in kaj so cilji vzpostavitve mreže skupnostnih shramb?
- Kakšne so izkušnje že delujoče shrambe v Mariboru?
- Kako lahko predstavimo shrambo krajanom?
- Kako doseči, da bodo krajanom kot darovalci ali prejemniki življenjskih potrebščin shrambo aktivno uporabljali?
- Kakšni bodo učinki skupnostne shrambe na lokalno skupnost?
- Kakšna bo prihodnost skupnostnih shramb in njihova vloga v družbi?

1.2 Hipoteze raziskovalne naloge

Postavili smo tri hipoteze:

H 1: Krajanom bodo v skupnostno shrambo prispevali dobrine.

H 2: Skupnostna shramba predstavlja podporno okolje za ranljive člane skupnosti.

H 3: Na Studencih obstajajo ranljive skupine, ki skupnostno shrambo potrebujejo.

1.3 Rezultati dosedanjih raziskav

Naša raziskava predstavlja novo pobudo za pomoč ranljivim osebam v lokalni skupnosti. V slovenskem prostoru do sedaj še ni bilo nameščenih skupnostnih shramb v obliki, ki jo predstavljamo v inovacijskem predlogu. Edina delujoča shramba v Mariboru je pri Mladinskem kulturnem centru Maribor, zato smo se posvetovali z njenimi upravljalci. Katarina Kocbek, samostojna strokovna delavka MKC Maribor, je povedala, da je težko prepričati ljudi, da

darujejo, če ne vedo, kdo je tisti, ki pomoč prejme, zato deluje njihova shramba večinoma z donacijami podjetij in z delom prostovoljcev. Kdo so uporabniki, ne vedo, potrebščine pa zmeraj zmanjkajo. V njihovi okolici živi precej brezdomcev, zato je projekt naravnan tudi za pomoč tej skupini prebivalcev. V tujini so razvite različne oblike skupnostnih shramb ali bank hrane, ki pa so po organizaciji bolj podobne delovanju našega Rdečega križa ali Karitasa oziroma darovanju hrane, ki bi bila sicer zavržena.

Skupnostne shrambe bi tako lahko postale del širših gibanj, ki podpirajo tako trajnostni način življenja kot enakopravnejšo razdelitev hrane v skupnostih in s tem krepitev solidarnosti.

2 PREGLED OBJAV

Leta 2015 so svetovni voditelji na vrhu Združenih narodov sprejeli cilje trajnostnega razvoja.¹ Organizacija združenih narodov opredeljuje trajnostni razvoj kot “izkoreninjenje revščine, zmanjšanje neenakosti in spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov in ekosistemov ter trajnostne, vključujoče in pravične gospodarske rasti”. (OZN, 30. 10. 2024) Prizadevati si moramo torej za razvoj, ki zadovoljuje današnje potrebe, ne da bi pri tem ogrozil možnosti prihodnjim generacijam. Ciljev je sedemnajst in so med seboj močno povezani: nujno je odpraviti revščino, vendar je treba hkrati poskrbeti za gospodarsko rast in z njo povezano zaposlovanje, omogočiti dostop do kvalitetnega izobraževanja in zdravstva ter očuvati za naš planet.

Slika 1: Cilji trajnostnega razvoja
(Vir: <https://sola.amnesty.si/ctr>, pridobljeno: 30. 10. 2024)

Za našo nalogo sta ključna prvi in drugi cilj trajnostnega razvoja:

1. cilj: Odpraviti vse oblike revščine na svetu.
2. cilj: Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo.

¹ Cilje je soglasno sprejelo vseh 193 držav članic OZN.

Združeni narodi se zavedajo, da je pri uresničevanju ciljev pomemben vsak posameznik, zato spodbujajo državljane z akcijo "Deluj zdaj" za skupno prihodnost². Kaj se zgodi, če milijoni ljudi delujejo skupaj za našo skupno prihodnost? Vsak dan imamo kot posamezniki izbiro, da ravnamo pošteno, prijazno in radodarno. Pravična družba upošteva človekove pravice in ne pušča nikogar zadaj. Med kampanjami za pravično družbo je tudi pobuda »Podpiraj banko hrane«, ki je najbližje naši skupnostni shrambi. Po podatkih Združenih narodov kar tretjina pridelane hrane pristane na odpadu. Ključne spremembe, ki jih predlagajo so: ničelna stopnja odpadne hrane, prispevanje posameznikov v lokalne banke hrane, deljenje te hrane, kuhanje obrokov ... V revnejših državah pa je potrebno izboljšati skladiščenje, saj se zaradi slabega skladiščenja uniči kar 40 % hrane. (United Nations, 7. 11. 2024)

Slika 2: Logotip akcije "Deluj zdaj"

(Vir: <https://www.un.org/en/actnow>, pridobljeno: 7. 11. 2024)

Mariborske skupnostne shrambe so namenjene predvsem revnim ljudem ali brezdomcem, zato na kratko povzemamo ključne podatke.

2.1 Revščina

»Revščine je stanje, za katero je značilno veliko pomanjkanje materialnih dobrin.« (Fran, 14. 11. 2024) Čeprav je Evropska unija relativno bogat del sveta, to ne pomeni, da pri nas ni revščine. V Evropski uniji velja, da morajo gospodinjstva, ki živijo pod pragom revščine, preživeti z manj kot 60 % povprečnega prihodka na gospodinjstvo v državi. (Evropska komisija, 2010)

² Kampanja se imenuje Act now. Na njihovi spletni strani lahko posamezniki ali organizacije predstavijo izvedene aktivnosti. 17. januarja 2025 je bilo objavljenih 24.829.850 izpeljanih pobud.

V Sloveniji je bila leta 2023 stopnja tveganja revščine 903 evre za enočlansko gospodinjstvo; pod pragom revščine je torej živel 264.000 prebivalcev (12,7 %). V primerjavi z letom 2022 je bila stopnja višja za 0,6 odstotne točke v primerjavi z letom prej.³ (Statistični urad, 2024)

Z revščino je zelo povezan pojem socialne izključenosti, ki jo spletni slovar Antona Trstenjaka (2024) razlaga kot »nesprejemanje posameznika ali skupine ljudi s strani družbenega okolja. Temelji lahko na rasi, etničnosti, jeziku, kulturi, religiji, spolu, starosti, socialnem razredu, ekonomskem ali zdravstvenem stanju. Socialna izključenost odvzema človeku njegove temeljne pravice in veže nase revščino, prikrajšanost in nestrpnost«. Po oceni Statističnega urada RS (2024) je leta 2023 v Sloveniji živel 13,7 % ali 287.000 ljudi, ki so bili izpostavljeni tveganju socialne izključenosti, kar zelo sovпада z odstotkom ljudi, ki živijo pod pragom revščine. Med njimi je bilo:

- 264.000 prebivalcev, ki so živeli z dohodki, nižjimi od praga revščine;
- 41.000 ljudi, ki so bili resno materialno in socialno prikrajšani (osebe si niso mogle privoščiti vsaj sedem od trinajstih elementov prikrajšanosti⁴);
- 59.000 prebivalcev je živel v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo;
- 10.000 ljudi je bilo izpostavljenih vsem trem oblikam socialne izključenosti (tveganju revščine, resni materialni in socialni prikrajšanosti in zelo nizki delovni intenzivnosti gospodinjstva).

Podatki dokazujejo, da sta revščina in socialna izključenost povezani. Vedno več raziskav opozarja na skrajno slabe življenjske razmere, v katerih živijo ljudje. Soočajo se z brezposelnostjo, brezdomstvom, nizkimi socialnimi denarnimi pomočmi, socialno izključenostjo, alkoholizmom, odvisnostjo od drog, samomori, zdravstvenimi težavami, staranjem prebivalstva in pretiranimi zahtevami delodajalcev. Ob svetovnem dnevu revščine, ki ga obeležujemo 17. oktobra, je varuh človekovih pravic Peter Svetina (Varuh človekovih pravic, 2022) poudaril, da pod pragom revščine živijo predvsem upokojeanci. Zaradi minimalnih

³ Najnižja je bila v 2009 (11,3 %), najvišja v letih 2013 in 2014 (14,5 %). Stopnja tveganja revščine v Evropi je bila leta 2023 16,2 odstotna (71,9 milijona ljudi), to pomeni, da je v Sloveniji nižja od povprečja EU. O najvišjih stopnjah revščine sta leta 2023 poročala Latvija in Estonija s kar 22,5 % ter Romunija z 21,1 %. Najnižja je stopnja revščine na Češkem (9,8 %), Danskem (11,8 %) in Irskem (12,0 %).

⁴Trinajst elementov prikrajšanosti: redno plačilo hipoteke ali najemnine, kredita, stanovanjskih stroškov; ogrevanje stanovanja; plačilo nepričakovanih stroškov; mesni ali enakovreden vegetarijanski obrok vsak drugi dan; enotedenske počitnice; osebni avtomobil; zamenjava dotrajanega povišstva; zamenjava ponošenih oblačil; vsaj dva para čevljev za različno vreme; druženje s prijatelji ob pijači/hrani vsaj enkrat na mesec; plačljive dejavnosti v prostem času; manjši zneski denarja zase; dostop do interneta. (<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13131>, pridobljeno: 3. 11. 2024)

dolgov prihaja tudi do številnih deložacij, ki privedejo ljudi v revščino ali celo brezdomstvo. Varuh človekovih pravic se pri svojem delu zelo pogosto srečuje s stiskami ljudi, ki so se znašli v dolgotrajni brezposelnosti, pogosto so potisnjeni na rob družbe, v revščino in socialno izključenost, zato so deprivilegirani tudi njihovi otroci.

17. oktober je kot mednarodni dan boja proti revščini razglasila Generalna skupščina Združenih narodov leta 1992, da bi opozorila na problematiko revščine v svetu in spodbudila k dejavnostim za njeno zmanjšanje.

2.2 Brezdomstvo

Evropska klasifikacija deli brezdomstvo na štiri kategorije: biti brez strehe, biti brez stanovanja, bivati v negotovih ali neprimernih razmerah. Prvi dve kategoriji veljata za cestne ali vidne brezdomce, drugi dve kategoriji pa za manj vidno brezdomstvo.

Vzroki za brezdomstvo so lahko osebni, institucionalni, medosebni ali strukturni. Osebni vzroki se nanašajo na različne bolezni, duševne težave, kronične zdravstvene probleme, dvojne diagnoze, zasvojenost, stresne načine življenja, majhne dohodke, zadolženost itd. Brezdomstvo vpliva na slabo duševno zdravje, kar povzroča tesnobo, strah, depresijo, nespečnost in uživanje substanc. Pod institucionalne vzroke sodijo bivanje v eni izmed institucij, odvzem roditeljskih pravic, odvzem otrok in oddaja v rejništvo. Medosebni vzroki so običajno neurejene družinske razmere, tragični dogodki v življenju, nasilje v družini, ločitve ... Nasilje v družini je eden glavnih razlogov, zakaj postanejo brezdomci tudi ženske in otroci. Med strukturne vzroke sodijo nezaposlenost, stanovanjska problematika (visoke najemnine, izguba stanovanja, deložacije in denacionalizacija), nezmožnost pridobitve državljskih pravic itd.

Brezdomci se spopadajo s številnimi izzivi - s fizičnimi, duševnimi in socialnimi. Vzroki za slabo zdravje brezdomcev so revščina, travme in strukturne ovire za zdravstveno oskrbo. To vodi do nalezljivih bolezni, bolezni srca, duševnih bolezni, odvisnosti od različnih substanc in celo samomorov. Zavetišča nudijo brezdomcem bivalne prostore, prehrano in osnovno zdravstveno oskrbo. Raziskovanje brezdomstva se je začelo pri nas pred komaj nekaj leti. To ne pomeni, da v Sloveniji brezdomstva ni bilo, ampak se o njem ni toliko govorilo. (Tome idr., 2023)

2.3 Vloga in namen skupnostne shrambe v svetu in v Sloveniji

2.3.1 Kaj je skupnostna shramba?

Skupnostna shramba je prostor, ki omogoča ljudem, ki živijo v pomanjkanju, hiter in anonimen dostop do osnovnih življenjskih potrebščin. Deluje po principu solidarnosti. Posamezniki, ki lahko, prispevajo potrebščine v shrambo, tisti, ki nekaj potrebujejo, pa to vzamejo.

Prva banka hrane na svetu je bila ustanovljena leta 1967 v ZDA. V Evropi je njihovo število hitro naraslo, predvsem po svetovni rasti cen hrane leta 2006, in ko je finančna kriza v letih 2007 do 2008 začela vplivati na gospodarske razmere ljudi z nizkimi in celo na tiste s srednjimi dohodki. Banke ali shrambe hrane vodijo povsod po svetu neprofitne dobrodelne organizacije, ki razdeljujejo hrano vsem, ki živijo v pomanjkanju. Običajno gre za organizacije, ki delujejo podobno kot slovenski Rdeči križ in Karitas, kar pomeni, da storitev ni anonimna in je vezana na dokazila o posameznikovih osebnih in drugih dohodkih. Banke hrane poskušajo predvsem doseči, da bi prišla hrana, ki bi bila drugače zavržena, v roke tistih, ki jo potrebujejo. Hrane je na svetu namreč dovolj, vendar ni pošteno porazdeljena. (The Global Food Banking Network, b. d)

2.3.2 Lokalna skupnost in solidarnost

Ideja za vzpostavitev skupnostne shrambe v Mariboru je nastala na pobudo magistrskih študentov sociologije na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru pri predmetu aplikativna socialna psihologija. Dobili so nalogo za izvedbo intervencije, ki vpliva na specifičen družbeni problem⁵. Odločili so se, da bodo poiskali način, kako se spopasti s problemom revščine in brezdomstva v Mariboru. Pod mentorstvom profesorja dr. Bojana Musila in asistenta Nejca Plohla so po vzorih iz tujine, kjer so tovrstne humanitarne zbiralnice že uveljavljen koncept pomoči šibkejšim, uredili skupnostno shrambo.

Povezali so se z Mladinskim kulturnim centrom Maribor (v nadaljevanju MKC Maribor) in s programom Banka idej 2023 (lokalni sklad za mlade z idejami)⁶. V MKC Maribor so jim pomagali pri postavitvi prve skupnostne shrambe, po zaključku projekta pa prevzeli tudi skrb

⁵ To so Kaja Tome, Nikita Pongračič, Stefani Branilović, Tjaša Glavač, Laura Glavač in Oliver Baklan.

⁶ Banka idej je del mednarodnega projekta YouthBank, ki ga je MKC Maribor v sodelovanju z mladimi, člani Skrbniškega odbora Banke idej, prilagodil ter razvil za potrebe lokalnega okolja. Namen je zagotavljanje manjših finančnih sredstev za projekte, ki jih pripravijo in izvedejo mladi od 15. do 29. leta starosti, projekti pa prispevajo k razvoju lokalne skupnosti, še posebej posameznih mestnih četrti oz. krajevnih skupnosti Mestne občine Maribor. (Večer, 19. 11. 2023)

za shrambo. Shrambo so postavili v Mestni četrti Magdalena na parkirišču pred MKC Maribor (Ob železnici 16).

Slika 3: Skupnostna shramba pred Pekarno
(Vir: lastna fotografija)

Slika 4: Pogovor s Katarino Kocbek
(Vir: lastna fotografija)

Katarina Kocbek, samostojna strokovna delavka MKC Maribor, nam je povedala, da so željo za projekt izrazili študenti sociologije Filozofske Fakultete Univerze v Mariboru, saj so morali v sklopu predmeta socialna aplikativna psihologija izvesti družbeno aktivnost v lokalnem okolju. Njihova pričakovanja so bila na začetku zelo optimistična, saj so menili, da bo dovolj ljudi, ki bodo shrambo redno napolnili. Oglaševali so jo predvsem preko socialnih omrežij. Ker se to ni zgodilo, skrbijo za njeno polnjenje večinoma sami s pomočjo donatorjev, to so predvsem podjetja DM, Mueller, Lidl in druga. Največkrat je v shrambi konzervirana in nepokvarljiva hrana, pa tudi higienski pripomočki in čistila. Kocbekova je povedala, da so aprila 2024 shrambo ukradli, kljub temu da je bila pritrjena z verigo. Nabavili so drugo, tako da projekt teče nemoteno naprej. V okviru MKC Maribor imajo še podoben projekt, ki je namenjen zbiranju in darovanju oblačil, vendar poteka drugače, saj pridejo uporabniki v prostor, ki je opremljen kot trgovina, in si izberejo, kar želijo. Tako doživljajo “normalnost” nakupovanja. Interes je velik, vendar o ponudbi hrane ne razmišljajo, saj bi to zahtevalo ogromno prostora in več zaposlenih ali prostovoljcev.

Čeprav anonimnost omogoča uporabnikom večjo sproščenost, pa je za nekatere ljudi, ki bi sicer darovali, ovira, saj niso prepričani, ali pridejo potrebščine v prave roke. Še več morajo narediti

za prepoznavnost projekta, saj si želijo, da bi skupnostna shramba zares zaživela kot prostor prave podporne mreže v lokalni skupnosti.

2.4 Vzpostavitev in prevzem skupnostne shrambe na Studencih

11. oktobra 2023 se je projekt razširil tudi na Studence, kjer so postavili drugo skupnostno shrambo v Mariboru na Šarhovi ulici 53a pred stavbo Mestne četrti Studenci. (MKC, 2023)

Slika 5: Otvoritev skupnostne shrambe na Studencih
(Vir: lastna fotografija)

S predsednikom Mestne četrti Studenci Matejem Vodopivcem smo se pogovarjali o skupnem prevzemu, aktivnostih in uporabnosti ter smiselnosti shrambe.⁷ Povedal nam je, da so se z veseljem odzvali povabilu za sodelovanje v projektu. Prepričan je, da je, čeprav živimo v družbi, v kateri imamo občutek, da je vsega v izobilju, še zmeraj veliko ljudi, ki potrebujejo pomoč. Shrambo so postavili pred stavbo mestne četrti. Prostor so izbrali, ker je zraven parkirišče, je odmaknjen in na mirni lokaciji brez kamer in tako vsem zagotavlja anonimnost in dostop. Mestna četrt je poskrbela za oglaševanje shrambe v medijih, kot sta BKTV in RTV Maribor, pa tudi na spletni strani mestne četrti in v lokalnem časopisu Studenčan. Novico o dejavnostih skupnostne shrambe so delile lokalne patronažne sestre, prav tako se je novica širila “od ust do ust”. Ob tem je predsednik mestne četrti izredno pohvalil našo šolo in nas učence, ki smo se aktivno vključili v vse dejavnosti za vzpostavitev in delovanje shrambe.

⁷ Z Matejem Vodopivcem smo se srečali večkrat na usklajevalnih sestankih. Posebej smo z njim opravili tudi razgovor (priloga v poglavju 9.2).

Slika 6: Skupnostna shramba po otvoritvi
(Vir: lastna fotografija)

Aktivnosti so se začele takoj po postavitvi skupnostne shrambe, ko so študentje z doniranimi sredstvi prvič skrinjo tudi napolnili. Predsednik je ob prevzemu poudaril, da je osnovni namen skupnostne shrambe, da doseže tiste, ki iz različnih razlogov kljub sredstvom, ki jih prejemajo, živijo v pomanjkanju. Paketi Rdečega križa in Karitasa so standardizirani, v shrambi pa najdemo tudi konzervirano hrano, otroško hrano, sladkarije in higienske pripomočke, ki jih v osnovnem paketa Karitasa ali Rdečega križa ni.

3 METODOLOGIJA

Pri raziskovanju smo uporabili različne postopke in metode. Na začetku so nas s temo seznanili študenti Filozofske fakultete Maribor, ki so pripravili projekt pri predmetu aplikativna socialna psihologija. V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so podobne prakse razvite tudi drugod po Sloveniji ali po svetu. Najpomembnejši del raziskovanja so bili terensko delo in naše intervencije za vzpostavitev in delovanje skupnostne shrambe. Aktivno smo sodelovali z Mestno četrtjo Studenci in Studenčani, katerim je shramba tudi namenjena. Uspešnost intervencije smo raziskovali s popisom dogajanja v skupnostni shrambi, anketirali pa smo tudi prebivalce mestne četrti. Dobljene podatke smo razvrščali, primerjali in interpretirali. Metode dela so se med seboj povezovale in dopolnjevale. V nadaljevanju podrobneje predstavljamo le temeljne.

3.1 Delo z viri in literaturo

Izhodiščno besedilo je bila Projektna naloga magistrskih študentov sociologije na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru pri predmetu aplikativna socialna psihologija, v kateri so predstavili, zakaj so se odločili namestiti skupnostno shrambo v Mariboru in kakšne so njihove prve izkušnje. Nadaljevali smo z brskanjem po monografskih publikacijah (knjige, zborniki, enciklopedije, slovarji, leksikoni), serijskih publikacijah (poglavja v zbornikih, članki strokovnih in poljudnih revij, dnevnega časopisa) in elektronskih virih (internetni dokumenti). Gradivo nam je predstavljalo okvir za razumevanje obravnavane tematike, saj se skupnostna shramba precej razlikuje od uveljavljenih modelov v tujini in zato o tem ni pomembnejših strokovnih raziskav.

3.2 Intervju

Intervjuvali smo Katarino Kocbek, samostojno strokovno delavko MKC Maribor, predsednika Mestne četrti Studenci Mateja Vodopivca in patronažne sestre Tjašo Šel, Sonjo Kidrič in Urško Slavič.

Katarina Kocbek nam je razložila, zakaj so skrbniki skupnostne shrambe zdaj v MKC Maribor in kako shramba deluje. Z Matejem Vodopivcem smo se srečali večkrat, saj smo skupaj načrtovali upravljanje shrambe, v intervjuju pa je povzel posamezne etape skupnega dela. Patronažne sestre so bile na dveh skupnih sestankih. Povedale so, da je takšna pomoč dobrodošla tudi za njihove oskrbovance.

3.3 Anketni vprašalnik

Podatke smo zbirali s spletnim vprašalnikom v aplikaciji 1KA (1Ka b. d.). Spletno povezavo do ankete smo poslali vsem staršem naše šole; izpolnilo jo je 118 staršev. V anketi je bilo pet vprašanj; dve vprašanj izbirnega tipa, kjer je možen en odgovor, eno vprašanje izbirnega tipa, kjer je možnih več odgovorov, in dve vprašanji odprtega tipa. Predvsem nas je zanimalo, ali anketiranci vedo, kaj je skupnostna shramba, ali jim je znano, da jo imamo na Studencih, ali so že bili njeni aktivni uporabniki in kaj o njej menijo.

Anketne vprašalnike smo pregledali in zbrane podatke obdelali. Pri vprašanjih odprtega tipa smo odgovore kategorizirali in jih grafično prikazali v tortnem in paličnem grafikonu. Dobljene rezultate smo analizirali, iz njih izpeljali ugotovitve in jih primerjali z raziskovalnimi vprašanji in hipotezami, ki smo si jih zastavili v začetku naloge.

3.4 Terensko delo

Najpomembnejši del inovacijskega predloga je terensko delo. Nakupili smo osnovne življenjske potrebščine in polnili skupnostno shrambo. Veliko časa nam je vzelo opazovanje, spremljanje in merjenje porabe v naši shrambi. Ugotovitve smo sproti zapisovali in stanje fotografirali. Za shrambo smo oblikovali plakate. V okviru šolske skupnosti smo predstavili njeno delovanje in na šoli organizirali zbiranje osnovnih dobrin.

V nabiralnike Studenčanov smo delili reklamne letake, na katerih smo predstavili delovanje skupnostne shrambe in jih tudi na ta način povabili k sodelovanju.

3.5 Obdelava podatkov

Pridobljene podatke smo uredili, kategorizirali gradivo, opisali in pojasnili izsledke ter jih povezali z že znanimi dejstvi. Z njihovo pomočjo odgovarjamo na zastavljena raziskovalna vprašanja in hipoteze.

4 REZULTATI RAZISKOVANJA

Raziskovalnega dela smo se lotili v več korakih:

- seznanitev s projektom »Vzemi ali deli« in prevzem skupnostne shrambe na Studencih;
- priprava delovnega lista za spremljanje skupnostne shrambe pred MČ Studenci;
- informiranje krajanov o delovanju skupnostne shrambe;
- polnjenje shrambe;
- teden prijaznosti – akcija šolske skupnosti zbiranja dobrin za skupnostno shrambo;
- spremljanje porabe v skupnostni shrambi;
- sprotne evalvacije, uvajanje sprememb in
 - sodelovanje z Mestno četrtjo Studenci.

Preglednica 1: Naše aktivnosti

Datum	Dejavnost	Sodelujoči
11. 10. 2023	Otvoritev skupnostne shrambe na Studencih.	Mestna četrt Studenci, študenti, učenci
22. 10. 2023	Predstavitve skupnostne shrambe na šoli.	študenti, učenci, avtorja, mentorici
december 2023	Izdelava letaka s predstavitvijo skupnostne shrambe in dostava v poštne nabiralnike Studenčanov.	avtorja
24. 1. 2024	Nakup osnovnih življenjskih potrebščin in polnjene skupnostne shrambe.	avtorja in mentorici
marec 2024	Izdelava napisa za skupnostno shrambo.	avtorja
21. 3. 2024	Nakup osnovnih življenjskih potrebščin in polnjene skupnostne shrambe.	avtorja, mentorici
4. 4. 2024	Podelitev priznanja za prispevek k razvoju in uveljavljanju Mestne četrti Studenci.	predsednik Mestne četrti Studenci, avtorja
maj 2024	Izdelava letaka s predstavitvijo skupnostne shrambe in dostava v poštne nabiralnike Studenčanov.	avtorja
november 2024	Izdelava plakata in obvestilo za starše, učence in učitelje.	avtorja
11. – 15. 11. 2024	Teden prijaznosti na šoli – zbiranje osnovnih življenjskih potrebščin.	šolska skupnost, učenci, avtorja, starši, učitelji
november 2024	Polnjenje shrambe.	avtorja
17. 12. 2024	Sestanek s predsednikom Mestne četrti Studenci in patronažnimi sestrami.	avtorja, mentorici
15. 1. 2025	Sestanek s predsednikom Mestne četrti Studenci in patronažnimi sestrami.	avtorja, mentorici
januar – marec 2025	Predstavitve pomena skupnostne shrambe in aktivnega državljanstva na šolski skupnosti in v posameznih razredih.	avtorja
10. 3. 2025	Predstavitve skupnostne shrambe svetnikom Mestne četrti Studenci.	avtorja
december 2023- februar 2025	Spremljava skupnostne shrambe.	avtorja

4.1 Priprava lista za spremljanje skupnostne shrambe

Ker je skupnostna shramba anonimna storitev, saj ne vemo, kdo so posamezniki, ki v shrambo prispevajo, in kdo so uporabniki, smo dogajanje spremljali tako, da smo tedensko popisovali dobrine v shrambi. Oblikovali smo popisni list, na katerem smo navedli osnovne in druge življenjske potrebščine.

DELOVNI LIST »VZEMI ALI DELI« ZA SPREMLJANJE SKUPNOSTNE SHRAMBE PRED MČ STUDENCI

datum	konzerve	testenine	riz	juhe	moka	olje	sirupi	kosmiči	polenta	sladkor	čaj	čokolino	ovsena kaša	rdeča pesa	pšenični zдроб	sladki prigrizki	pečlati	milo	izdelki za prhanje	ustna higiena	vlažilni robčki	mleko za telo	krema	

Slika 7: Popisni list
(Vir: lastna fotografija)

»VZEMI ALI DELI« - SPREMLJANJE SKUPNOSTNE SHRAMBE PRED MČ STUDENCI

testenine	riz	juhe	druga hrana	izdelki za prhanje	ustna higiena	brivice	damski vložki	drugi hig. pripomočki	čistilna sredstva	skupno število dobrin	število dodanih dobrin (+X)	število odvzetih dobrin (-X)
1x	2x	6x	21x	0x	5x	0x	5x	2x	2x	93x	4x	3x
1x	2x	6x	21x	0x	5x	0x	5x	2x	2x	92x	1x	2x
1x	2x	6x	25x	0x	4x	0x	3x	6x	2x	79x	13x	8x
1x	2x	6x	25x	0x	4x	0x	3x	6x	2x	79x	13x	8x
1x	2x	6x	13x	0x	4x	0x	5x	2x	2x	80x	3x	3x
1x	2x	6x	13x	0x	4x	0x	5x	2x	2x	87x	7x	7x

Slika 8: Eden izmed izpolnjenih popisnih listov
(Vir: lastna fotografija)

4.2 Informiranje krajanov

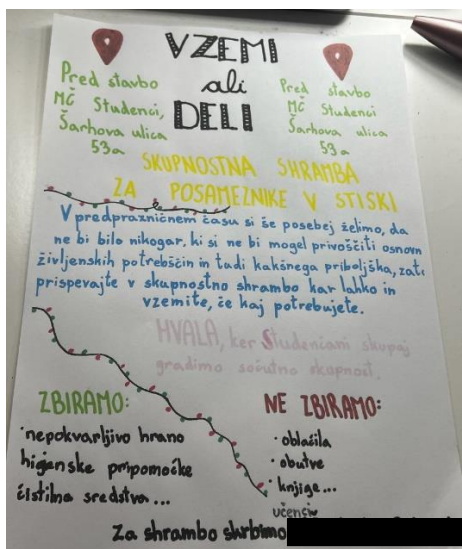
Uspešnost delovanja skupnostne shrambe je odvisna od več dejavnikov. Osnovni pogoj za delovanje je seznanitev krajanov z njenim obstojem in namenom. Ob otvoritvi so bile informacije o shrambi objavljene v Večeru, na BKTV in TV Maribor ter na socialnih omrežjih MKC Maribor in Mestne četrti Studenci.

V mesecu oktobru leta 2023 so nas obiskali študenti Filozofske fakultete, ki so začeli projekt skupnostne shrambe v Mariboru. Predali so nam letak, ki smo ga razdelili v nabiralnike stanovalcev. Iz njega je razvidno, kaj je namen shrambe, kje je postavljena in kaj lahko ljudje donirajo. V shrambi se zbirajo nepokvarljiva hrana (npr. konzervirana živila, riž, testenine), higienski pripomočki (npr. geli za prhanje, britvice, damski vložki) in čistilna sredstva.

Slika 9: Propagandni letak ob otvoritvi Skupnostne shrambe na Studencih
(Vir: lastna fotografija)

Kljub različnim kanalom obveščanja ni bilo pričakovanih rezultatov. Krajanje so v skrinjo donirali le malo, zato smo decembra 2023 sami izdelali letak in ga znova razdelili v nabiralnike, saj se nam je zdelo, da bodo ljudje v predprazničnem času bolj pripravljeni pomagati ljudem v stiski. Akcijo deljenja letakov v nabiralnike smo ponovili še dvakrat, maja in novembra 2024. Večjega odziva ni bilo.

Slika 10: Propagandni letak, ki smo ga razdelili v nabiralnike krajanov
(Vir: lastna fotografija)

4.3 Polnjenje skupnostne shrambe

Poleg donacij krajanov in prvega polnjenja, ki ga je omogočil MKC Maribor, smo skrinjo napolnili trikrat. Dvakrat smo dobili vrednostno kartico za nakupe v trgovini Lidl. Donatorje so poiskali v Mestni četrti Studenci; vsakič smo nakupili izdelke v vrednosti 100 evrov, predvsem osnovne življenjske potrebščine.⁸

Slike 11, 12, 13, 14: Nakup dobrin in polnjenje skupnostne shrambe
(Vir: lastna fotografija)

⁸ Računa nakupov sta v prilogi 9.4.

Tretjič smo skrinjo napolnili z dobrinami, ki smo jih zbrali v šoli v tednu prijaznosti. Letos smo namreč na naši šoli, ki je tudi Unesco šola⁹, v sodelovanju s šolsko skupnostjo učencev izpeljali 1. tradicionalni teden prijaznosti, strpnosti in prijateljstva. Naša pobuda je bila, da v okviru dejavnosti izpeljemo tudi zbiranje osnovnih življenjskih potrebščin za skupnostno shrambo. Vsem staršem smo poslali obvestilo po spletni pošti, pripravili smo plakat in škatle postavili na vidno mesto v avli šole. Z zbranimi artikli smo skupnostno shrambo ponovno napolnili.

Ker je bila akcija uspešna, smo se odločili, da jo bomo izvedli dvakrat na leto: v mesecu novembru, ko bomo obeleževali teden prijaznosti, in v mesecu maju, ko se obeležuje dan družin (15. maj).

Sliki 15, 16: Priprava prostora za zbiranje dobrin
(Vir: lastna fotografija)

⁹ Naša šola je članica UnescoASP mreže, zato se na šoli poglobljeno ukvarjamo s temami, kot so skrb za kulturno dediščino, naravno okolje in človekove pravice. Delovanje temelji na štirih Delorsovih stebrih izobraževanja, kot so definirani v Poročilu Unescove komisije o izobraževanju za 21. stoletje Učenje: skriti zaklad:

- učiti se, da bi vedeli,
- učiti se delati,
- učiti se biti in
- učiti se živeti skupaj. (Unesco, b. d.)

Preglednica 2: Osnovne življenjske potrebščine, s katerimi smo polnili shrambo

OSNOVNE POTREBŠČINE	NAKUP 24. 1. 2024	NAKUP 21. 3. 2024	TEDEN PRIJAZNOSTI (november 2024)
Sirupi	0	2	1
Olje	6	5	1
Fižol	10	6	0
Juhe	10	11	0
Namazi	10	4	0
Polenta	0	4	5
Kosmiči	5	5	5
Riž	5	4	7
Sladkor	5	0	6
Sol	5	0	0
Čaji	5	0	1
Testenine	7	9	16
Moka	10	6	5
Slani prigrizki	0	0	0
Grah	3	0	0
Narezki	9	0	0
Čokolino	0	0	3
Konzerve	0	0	6
Ovsena kaša	0	0	3
Rdeča pesa	0	0	1
Pšenični zdrob	0	0	7
Sladki prigrizki	5	0	2
Paradižnikov koncentrat, pelati	6	6	2
Kis	0	4	0
Vložki	5	5	0
Detergent	0	6	0
Čistila	0	8	0
Zobna krema	6	5	1
Šampon	6	5	0
Mehčalec	0	3	0
Gel za tuširanje	0	4	4
Milo	5	5	1
Vlažilni robčki	0	0	1
Krema	0	0	1
Mleko za telo	0	0	1
Plenice	1	0	0

4.4 Spremljanje porabe

S spremljavo smo začeli v novembru 2023 po otvoritvi shrambe, ko so jo napolnili študentje, ki so s projektom začeli. V prvem mesecu so krajanji dodali nekaj izdelkov, kot so konzerve, testenine in higienski izdelki; zanimivo je, da je nekdo prinesel tudi energijska živila, kot so proteinske ploščice, vitamini, vitaminska voda in proteini. V skupnostni shrambi so se pojavile tudi plastenke vode, ledenega čaja in energijska pijača, ki pa jim je rok uporabe že potekel. Te

izdelke smo odstranili. Poraba je bila postopna, to pomeni, da izdelki niso zmanjkali naenkrat. Z delovanjem shrambe smo tako bili zadovoljni.

Meseca januarja 2024 je bila shramba prazna, zato smo jo prvič napolnili mi (nakup živil z vrednostno kartico s sredstvi, ki so jih prispevali donatorji). Polnjenju pa je sledilo neprijetno presenečenje, saj je bila skupnostna shramba takoj v celoti izpraznjena, o čemer so nas obvestili iz mestne četrti. Predsednik je poudaril, da bi bilo potrebno razmisliti, kako se takšnim zapletom v prihodnje izogniti in kako bi potrebščine prišle do pravih ljudi. Obvestili so nas, da družina, ki je shrambo izpraznila, ne govori slovensko in morda ne razume namena shrambe, zato smo shrambo opremili z večjezičnim napisom, ki opozarja, da je shramba namenjena še drugim uporabnikom. Zapis je v slovenščini, romščini, albanščini in angleščini, torej jeziki, ki jih govorijo ljudje v našem okolju.

Slike 17, 18, 19: Večjezična napisa za skupnostno shrambo
(Vir: lastna fotografija)

S sredstvi donatorjev smo shrambo znova napolnili marca 2024, vendar smo del nabavljenih dobrin spravili v prostorih mestne četrti. Kljub napisu je tudi drugič shrambo v celoti izpraznila ista družina. Zaradi omenjenega dogodka so krajan in donatorji izgubili zaupanje v pravično delovanje shrambe. Po tem dogodku smo bili kar malo obupani, zato smo začeli razmišljati o drugačnih možnostih. Povezali smo se s patronažnimi sestrami na Studencih, ki so potrebščine razdelile uporabnikom osebno.

Kljub slabi izkušnji nismo obupali. Na začetku šolskega leta 2024/25 smo se povezali s šolsko skupnostjo in pripravili akcijo zbiranja potrebščin na šoli. Z zbranimi sredstvi smo ponovno napolnili shrambo. Ugotovili smo, da je bila poraba postopna, v skrinji pa se je pojavilo tudi nekaj novih artiklov. Po zadnjem pregledu in popisu potrebščin skupnostne shrambe se v njej nahajajo na sliki vidni artikli. Razvidno je, da uporabniki posegajo po artiklih, ki jih potrebujejo. Krajanji so nekaj malega tudi prispevali: moko, olje in pripomočke za ustno higieno.

Slika 20: Stanje v shrambi 15. 1. 2025
(Vir: lastna fotografija)

Omeniti je potrebno, da krajanji še vedno niso dovolj seznanjeni z možnostjo doniranja, kar smo lahko ugotovili iz rezultatov v anketnem vprašalniku.

4.5 Sodelovanje z Mestno četrtjo Studenci

Skupnostna shramba predstavlja vez med mestno četrtjo, patronažnimi sestrami in nami učenci - raziskovalci. Od postavitve shrambe na Studencih smo postali aktivni soudeleženci pri prepoznavnosti in njeni uveljavitvi. Pri projektu sodelujemo od začetka, predstavnike mestne četrti smo redno obveščali o naših ugotovitvah, skupaj smo načrtovali naslednje korake in iskali nove poti, da bi dosegli cilj – pomoč ljudem v stiski – hkrati pa krepili povezanost v lokalni skupnosti. Veseli smo, da so nas v mestni četrti prepoznali kot pomembnega partnerja, saj so nam učencem aprila ob prazniku mestne četrti podelili Priznanje za prispevek k razvoju in uveljavljanju Mestne četrti Studenci.

Slika 21: Podelitev priznanja
(Vir: lastna fotografija)

Ko smo z Mestno četrtjo iskali poti, kako potrebščine spraviti do ljudi, ki jih res potrebujejo, smo ugotovili, da imajo najboljši vpogled v družine na Studencih patronažne sestre. Zato smo jih povabili k sodelovanju.

Na območju Mestne četrti Studenci delujejo štiri družinske medicinske sestre: tri iz Zdravstvenega doma Adolfa Drolca Maribor in ena s koncesijo. Pogovarjali smo se s Tjašo Šel, Sonjo Kidrič in Urško Slavič iz Zdravstvenega doma. Vsaka sestra skrbi za približno 2400 oseb. Povedale so nam, da so njihove izkušnje z uporabo skupnostne shrambe izjemno pozitivne. Starostniki in pacienti, ki jih obiskujejo na domu, so zelo veseli potrebščin, ki jim jih prinesejo, saj veliko njihovih uporabnikov ni mobilnih in bi težko sami prišli do skupnostne shrambe.

Slika 22: Pogovor s patronažnimi sestrami
(Vir: lastna fotografija)

Tudi same so že večkrat prispevale potrebščine, ki so jih namenile za shrambo. Menijo pa, da projekt še ni dovolj zaživel. Idejo izjemno podpirajo, vendar mislijo, da ovira njihove uporabnike po eni strani mobilnost, po drugi strani pa tudi občutek sramu. Obljubile so, da bodo po potrebi same dostavile potrebščine svojim uporabnikom. Upajo, da bo projekt v prihodnosti še bolj zaživel.

5 RAZPRAVA

V poglavju predstavljamo ugotovitve, ki so rezultat našega aktivnega delovanja pri vzpostavljanju skupnostne shrambe na Studencih in sodelovanja z Mestno četrtjo Studenci ter drugimi udeleženci.

5.1 Raziskovalna vprašanja

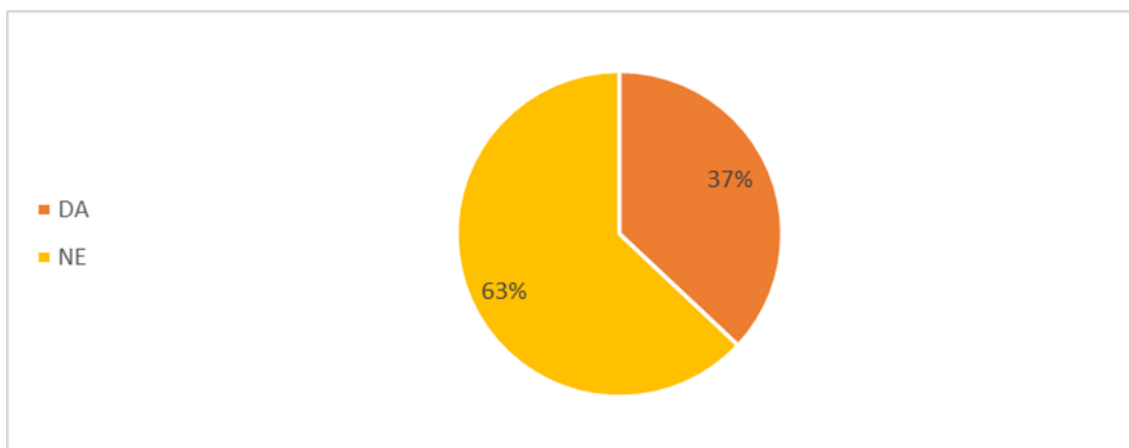
Na začetku smo si zastavili raziskovalna vprašanja, s katerimi smo opredelili predmet raziskovanja, pomagala pa so nam tudi pri doseganju zastavljenih ciljev. Na vprašanja odgovarja naša naloga, na kratko pa povzemamo ključne ugotovitve.

Na vprašanje, kaj je skupnostna shramba, smo dobili odgovor od študentov, ki so postavili prvo shrambo v Mariboru v okviru aplikativne naloge. Gre za poskus družbene iniciative, kjer prebivalci lokalne skupnosti darujejo življenjske potrebščine tistim, ki živijo v pomanjkanju. Ključna je anonimnost uporabnikov, saj je dostop do shrambe prost in ni nadzorovan. Glavni cilj je blaženje revščine. Pri MKC Maribor so ciljna skupina skupnostne shrambe tudi brezdomci, ki se zadržujejo v bližini, na Studencih pa predvsem starostniki in družine ter posamezniki z nizkimi dohodki, saj gre za predel Maribora, kjer prevladujejo družinske hiše in bloki.

Na začetku raziskovanja smo morali poiskati načine, kako predstaviti shrambo krajanom, tako potencialnim darovalcem kot porabnikom. Naredili smo letake in jih razdelili v nabiralnike Studenčanov (akcijo smo izpeljali dvakrat v letu), ravnateljica šole je poslala dopis vsem staršem učencev naše šole, projekt smo predstavili v okviru šolske skupnosti in prosili starše za donacije, ko smo imeli na šoli teden prijaznosti. Mestna četrt je objavila članke v lokalnem glasilu Studenčan in na socialnih omrežjih, o shrambi so poročali tudi dnevnik Večer, BKTV in RTV Maribor.

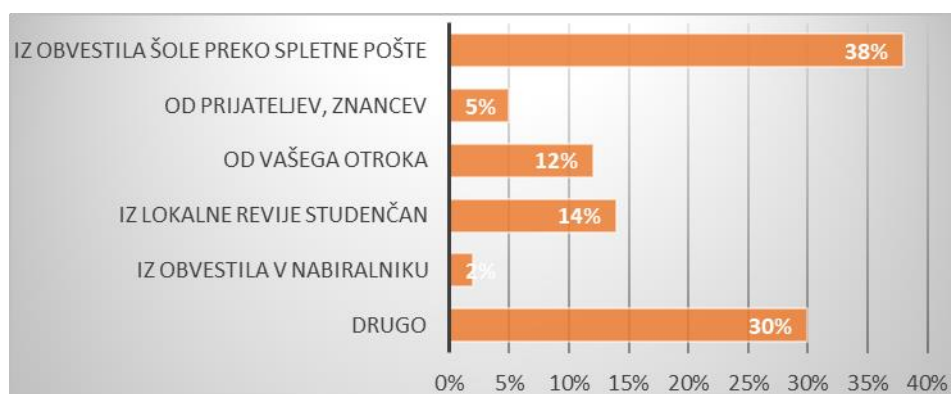
Anketa je pokazala, da je bilo najbolj učinkovito obveščanje staršev preko spletne pošte, vendar smo s tem dosegli le del krajanov. Učinkovite so bile tudi objave v Studenčanu, ki pride v vse domove. Nekoliko smo bili razočarani, da niso imeli večjega učinka letaki, ki smo jih razdelili v nabiralnike. Res pa je, da rezultat za ta del ankete ni reprezentativen, saj so anketo izpolnjevali starši, ki so prvo informacijo dobili iz šole in ki so to navedli kot najpogostejši odgovor.

Graf 1: Ali ste že slišali za skupnostno shrambo, ki stoji pred MČ Studenci?

Kljub vsem intervencijam je s shrambo seznanjen le del Studenčanov. Rezultati ankete namreč kažejo, da še zmeraj več kot 60 odstotkov anketirancev ne ve, da imamo na Studencih skupnostno shrambo, slabih 40 odstotkov pa je s tem seznanjeno. Čeprav je anketni vzorec majhen in torej velja le za del krajanov, ki so hkrati starši učencev naše šole, potrjuje rezultate tudi spremljanje skupnostne shrambe na terenu.

Graf 2: Na kakšen način ste bili seznanjeni s shrambo pred MČ Studenci?

Z obveščanjem smo želeli doseči, da bi krajanji uporabljali shrambo kot darovalci ali prejemniki življenjskih potrebščin. Cilj je namreč, da bi shramba delovala “sama”, brez naših večjih intervencij. Žal nam to do zdaj ni uspelo. Shrambo smo polnili s pomočjo donatorjev in staršev, direktno v shrambo pa so darovali le redki.

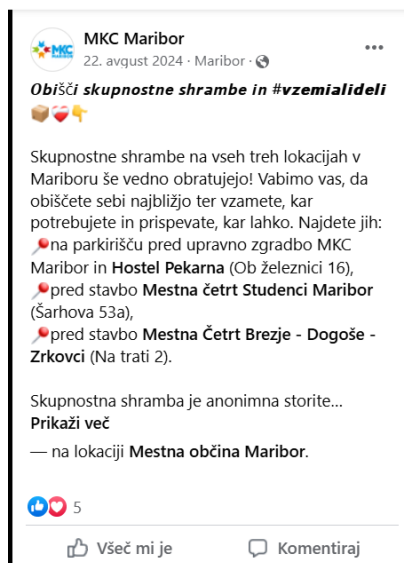
Zanimalo nas je tudi, kakšni bodo učinki skupnostne shrambe na lokalno skupnost in kakšna bo njena prihodnost. Zanesljivega odgovora na to vprašanje ni. Skupnostno shrambo bi morali spremljati dalj časa, poiskati bo potrebno še nove poti informiranja krajanov. Iz teh razlogov še ne moremo trditi, da je družba pripravljena na tovrstno obliko pomoči. Morda je ključna težava anonimnost prejemnikov in dejstvo, da je shrambo dvakrat izpraznila ena družina, saj je to vplivalo na zaupanje donatorjev, kot nam je povedal predsednik mestne četrti Studenci.

V mesecu juliju 2024 je začela v Mestni četrti Brezje-Dogoše-Zrkovci delovati še tretja skupnostna shramba v Mestni občini Maribor. (MKC, 12. 7. 2024) Ko smo jo iskali, ni bila več na objavljenem naslovu (Na trati 2), ampak so jo prestavili v sosednjo ulico (Ulica borcev 1b) pred trgovino Betka. Ob našem obisku v mesecu januarju 2025 je bila prazna.

Slika 23: Skupnostna shramba v Mestni četrti Brezje-Dogoše-Zrkovci
(Vir: lastna fotografija)

Skupnostne shrambe kot oblike solidarnostne pomoči so v našem prostoru nekaj novega. Postati morajo prepoznavnejša oblika podpore ranljivim skupinam. Eden izmed korakov na tej poti bi lahko bila povezava vseh shramb v skupno mrežo in skupno oglaševanje. Korak k temu sicer že dela MKC Maribor, ki na socialnem omrežju Facebook oglašuje vse tri shrambe.

Slika 24: Objava na Facebooku

(Vir: https://www.facebook.com/story.php/?story_fbid=920007886825612&id=100064492278010&_rdr, pridobljeno: 22. 11. 2024)

5.2 Vrednotenje hipotez

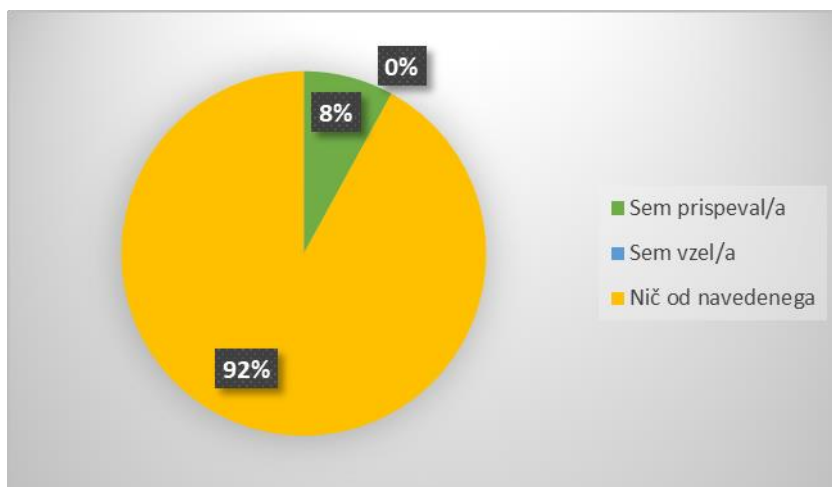
Zastavili smo tri hipoteze. Utemeljujemo jih s terenskim delom, opravljenimi intervjuji in rezultati ankete.

H 1: Krajanji bodo prispevali dobrine v skupnostno shrambo.

Hipoteza je zavrnjena. To potrjujejo rezultati ankete, saj je v skupnostno shrambo prispevalo le 8 odstotkov anketirancev, iz shrambe pa ni vzel nihče ničesar. Tudi rezultati spremljave shrambe potrjujejo enako.

Predsednik mestne četrti meni, da so se krajanji na projekt sicer odzvali pozitivno; sam je zbral anonimne zasebnike, ki so donirali prostovoljne prispevke, mi pa smo s to donacijo napolnili shrambo.

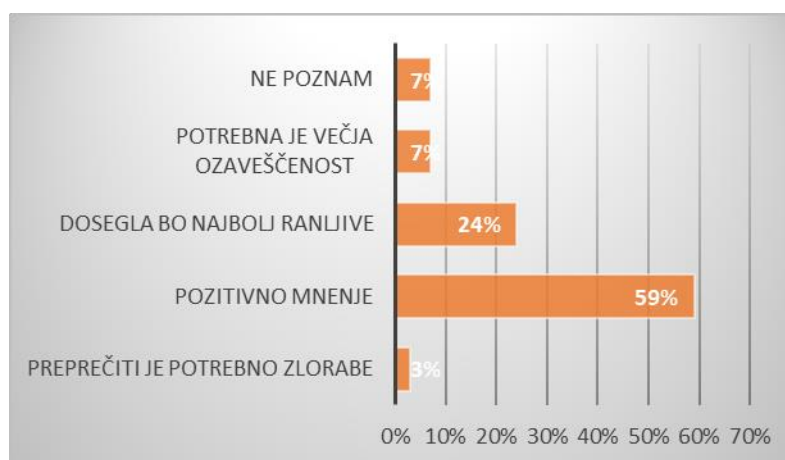
Graf 3: Ste že kdaj kaj prispevali ali vzeli iz skupnostne shrambe?

H 2: Skupnostna shramba predstavlja podporno okolje za ranljive člane skupnosti.

Hipotezo lahko potrdimo, saj ljudje vidijo skupnostno shrambo kot podporno okolje za ranljive člane skupnosti in jo sprejemajo pozitivno. Skoraj 60 % anketirancev ima o shrambi pozitivno mnenje, še skoraj 25 % pa jih meni, da bo dosegla najbolj ranljive prebivalce. Tudi predsednik mestne četrti je povedal, da je v MČ Studenci zaznati utrip dobrotelnosti, na kar je zelo ponosen, vendar misli, da projekt ne živi dovolj in da bi bilo potrebno vključiti več različnih deležnikov.

Graf 4: Kakšno je vaše mnenje o skupnostni shrambi?

H 3: Na Studencih obstaja potreba ranljivih skupin po skupnostni shrambi.

Hipotezo lahko potrdimo, čeprav je do podatkov o socialno ranljivih skupinah težko dostopati. Zato so nam bile v pomoč pri potrditvi hipoteze patronažne sestre, ki imajo vpogled v veliko število družin. Povedale so, da so ljudje, ki potrebujejo pomoč, starostniki in ljudje z nizkimi dohodki, čeprav ugotavljajo, da je revščine manj kot pred leti.

5.3 Samoevalvacija raziskovalnih metod in raziskovalnega dela

Med raziskovanjem smo prišli do številnih novih ugotovitev. Delo v inovacijskem projektu nam je razširilo znanje na področju metod raziskovalnega dela, hkrati pa omogočilo vpogled v delovanje lokalne skupnosti in spoznavanje dobrotelčnosti med ljudmi. Naučili smo se, kako poteka raziskovalno delo - od opredeljevanja problema, raziskovalnih vprašanj in hipotez pa vse do analize podatkov. V teoretičnem delu raziskave smo iskali strokovno podlago zanjo, vendar literature za obravnavano temo praktično ni, saj se v nalogi ukvarjamo z inovacijo v slovenskem prostoru. Zato so nam v večji meri pomagali časopisni članki, spletne strani mednarodnih in slovenskih humanitarnih organizacij, intervjuji, anketa in delo na terenu. Naučili smo se tudi timskega dela, saj smo se usklajevali s predstavniki mestne četrti in kasneje tudi s patronažnimi sestrami. Najpomembnejši del raziskovalne naloge je bilo terensko delo, ki pa se je izkazalo za zelo zahtevno, saj smo se morali sproti odzivati na nepričakovane spremembe.

V razpravi smo interpretirali pridobljene rezultate tako, da smo odgovorili na raziskovalna vprašanja in hipoteze, ki smo si jih zastavili na začetku. Zavedamo se, da je raziskovalni vzorec premajhen, da bi bil reprezentativen za širše okolje, in da kažejo rezultati zgolj trenutno stanje. Anketa ni zajela vseh krajanov, ampak zgolj tiste, ki so hkrati starši učencev na naši šoli, rešilo pa jo je 118 anketirancev. Smo pa dobili podobne rezultate tudi s popisom na terenu in v intervjujih.

Poleg vsaj delno merljivih rezultatov pa je za naš inovativni predlog še pomembnejše spoznanje, kako zelo potrebujemo medsebojno pomoč, sočutje in solidarnost v družbi.

6 DRUŽBENA ODGOVORNOST – trajnost in napredek

Družbena odgovornost skupnostne shrambe na Studencih v Mariboru se nanaša na njen prispevek k bolj povezani, solidarni in trajnostni skupnosti. Skupnostne shrambe običajno delujejo z namenom, da omogočijo prebivalcem dostop do osnovnih življenjskih dobrin.

Inovacijski projekt spodbuja ljudi k sodelovanju, solidarnosti in povezovanju in s tem povečuje občutek pripadnosti in pomoč med krajanji. Spodbuja trajnostni razvoj, saj lokalna skupnost z deljenjem stvari zmanjšuje potrošnjo in količino zavržene hrane ter tako vpliva pozitivno na okolje. Ne gre le za ekonomsko rešitev, ampak tudi za oblikovanje bolj vključujoče, trajnostne in medsebojno podpirajoče se skupnosti.

Skupnostna shramba je hkrati oblika učenja skupnosti o tem, kako način življenja vpliva na okolje in na sprejemanje bolj trajnostnih odločitev. Ker krepi socialno povezanost in medsebojno pomoč v lokalni skupnosti, dokazuje, da lahko vsak posameznik vpliva na sedanost in prihodnost.

Inovacijski predlog smo 10. marca 2025 predstavili svetnikom Mestne četrti Studenci, saj le ti predstavljajo odločevalce v lokalni skupnosti. Predlog so v celoti podprli in obljubili tudi aktivno podporo nadaljevanju projekta.

Slika 25: Aktivnost vsakega posameznika je pomembna

(Vir: <https://unis.unvienna.org/unis/sl/campaigns/2023/act-for-our-common-future.html>, pridobljeno: 7. 11. 2024)

7 SKLEP

Po prevzemu skupnostne shrambe, ki je postavljena v naši lokalni skupnosti, smo se naloge lotili z vso zagnanostjo. V izmenjavi potrebščin med tistimi, ki lahko darujejo in tistimi, ki si določenih dobrin ne morejo privoščiti, smo pričakovali dobre rezultate. Zavedamo se, da socialne stiske, bolezen ali osamljenost vodijo ljudi v izključenost in jim onemogočajo dostojno življenje. Zato smo v novosti skupnostne shrambe videli priložnost prav za tiste, ki si določenih potrebščin iz različnih razlogov ne morejo privoščiti.

Skupaj s predstavniki lokalne skupnosti in v sodelovanju z Mladinskim kulturnim centrom Maribor smo poskrbeli za medijsko obveščanje javnosti. Po prvem polnjenju shrambe, pri katerem so nam pomagali študenti in MKC, smo jo nekajkrat napolnili tudi sami. Z donacijam sokrajanov smo kupili potrebščine, ki so se nam zdele najbolj uporabne. Sledilo je razočaranje, ko smo ob spremljavi ugotovili, da shramba ni dosegla namena, saj jo je v celoti izpraznila samo ena družina. Ugotovili smo tudi, da prinesejo dobrine direktno v shrambo le redki krajan. Kljub temu nismo obupali. Ob podpori mentoric in predsednika MČ Studenci smo se naučili, da se v skupnosti ljudi spremembe ne dogajajo sunkovito in da je zanje potreben čas. Zato smo si postavili nove prioritete, cilje in aktivnosti.

Med starši učencev naše šole, ki so hkrati tudi krajan naše mestne četrti, smo izvedli anketo o prepoznavnosti skupnostne shrambe in ugotovili, da ljudje še vedno niso dovolj obveščeni o njenem obstoju in namenu. Znova smo v gospodinjstva naše mestne četrti razdelili obvestila. Z zbranimi potrebščinami, ki smo jih pridobili s prostovoljnimi donacijami staršev naše šole, smo ponovno napolnili shrambo in pričeli spremljati njeno porabo. Z veseljem smo ugotovili, da je do spremembe zares prišlo, saj smo odslej lahko spremljali tako manjše donacije kot tudi upravičeno porabo potrebščin.

O naših načrtih smo ponovno seznanili predsednika MČ Studenci, ki nam je stopil naproti in nam predlagal, da v projekt vključimo patronažne sestre. Ugotovili smo, da imajo prav one odličen vpogled v družine in najbolje vedo, kdo pomoč resnično potrebuje. To so predvsem starostniki, ki živijo sami, in posamezniki z nizkimi dohodki, ki pa do skupnostne shrambe niso dostopali zaradi neobveščенosti, pomanjkljive mobilnosti, bolezni ali občutka sramu. Zato smo

se s sestrami, ki projekt podpirajo, dogovorili o njihovem aktivnem sodelovanju - življenjske dobrine bodo dostavile tistim, ki jih potrebujejo.

Izkušnje o delovanju shrambe smo delili v intervjuju s predstavnico MKC, ki skrbi za polnjenje svoje shrambe. Ugotavljamo, da imamo podobne izzive: ljudje shramb ne polnijo v zadostni meri, zato je za zbiranje donacij in polnjenje shramb še zmeraj potrebna aktivnost prostovoljcev ali ustanov. Dogovorili smo se za skupno promoviranje, povezali pa se bomo tudi s tretjo shrambo v Mestni četrti Brezje-Dogoše-Zrkovci.

Zaključimo lahko, da so za vse spremembe v družbi potrebni prepoznavnost, osmišljenost projekta in čas. Zato načrtujemo, da bomo polnili shrambo dvakrat na leto z donacijami staršev naše šole - v mesecu novembru, ko imamo na šoli teden prijaznosti, in maja, ko obeležujemo dan družin. Tudi mestna četrt bo še naprej zbirala donacije za nakup dobrin.

Zavedamo se, da je naš projekt le drobec, ki pa lahko dolgoročno vpliva na zavedanje ljudi o pomenu trajnostne družbe, na zmanjšanje potrošništva in na skrbi za okolje. Hkrati plete tesne vezi med ljudmi v lokalni skupnosti. Menimo, da smo z našim raziskovanjem in aktivnim delom dosegli namen, ki smo si ga na začetku zastavili in dokazali, da lahko tudi mladi naredimo spremembo v svojem okolju. Na to smo tudi najbolj ponosni.

Prepričani smo, da lahko izkušnje, ki smo si jih pridobili, izmenjamo še z drugimi zainteresiranimi skupnostmi. Povezani v skupnih interesih in solidarnosti bomo lahko storili še več.

8 SEZNAM VIROV IN LITERATURE

- Cehnar, J. Večer (20. 3. 2024). Kraja pri Pekarni: Nepridipravi odnesli dobrodelno skupnostno shrambo. Dostopno na: <https://vecer.com/maribor/aktualno/foto-kraja-pri-pekarni-nepridipravi-odnesli-dobrodelno-skupnostno-shrambo-10352873>, pridobljeno: 28. 10. 2024.
- E-Studenčan. Glasilo mestne četrti Studenci. 15. april 2024, letnik IV., številka 40. Dostopno na: https://maribor.si/wp-content/uploads/2024/04/E-STUDENCAN_40-1-1.pdf, pridobljeno: 13. 11. 2024.
- Euronews Green with AP (1. 8. 2023). Free food: Geneva's community pantries use the sharing economy to prevent food waste. Dostopno na: <https://www.euronews.com/green/2023/08/01/free-food-genevas-community-pantries-use-the-sharing-economy-to-prevent-food-waste>, pridobljeno 12. 12. 2024.
- Evropska komisija (2010). Kaj je revščina? Revščina v Sloveniji in Evropski uniji. Dostopno na: https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/export/sites/default/downloads/Topic_of_the_month/SI_what_is_poverty_Kaj_je_revscina_tematski_clanek.pdf, pridobljeno: 14. 11. 2024.
- Fran. Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Dostopno na: <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=rev%C5%A1%C4%8Dina>, pridobljeno: 14. 11. 2024.
- Inštitut Antona Trstenjaka, slovar. Dostopno na: <https://www.inst-antontrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1026.html>, pridobljeno: 3. 11. 2024.
- Mednarodni dan boja proti revščini. Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13131>, pridobljeno: 3. 11. 2024.
- MKC Maribor (28. 4. 2023). Pred našo stavbo odslej skupnostna shramba. Dostopno na: <https://mkc.si/aktualno/2023/4/28/pred-nao-stavbo-odslej-skupnostna-shramba>, pridobljeno 28. 10. 2024.
- MKC Maribor (20. 9. 2023). Skupnostna shramba tudi na Studencih. Dostopno na: <https://mkc.si/aktualno/2023/9/20/skupnostna-shramba-tudi-na-studencih>, pridobljeno 5. 1. 2025.
- MKC Maribor (17. 10. 2023). V Mariboru odslej dve skupnostni shrambi. Dostopno na: <https://www.mlad.si/pred-mkc-maribor-skupnostna-shramba/>, pridobljeno 5. 1. 2025.
- MKC Maribor (17. 6. 2024). V Mariboru še tretja skupnostna shramba. RS: Mladi. Si. Dostopno na: <https://www.mlad.si/v-mariboru-se-tretja-skupnostna-shramba/>, pridobljeno, 29. 10. 2024.
- Oldroyd, L. idr. (2022). The nutritional quality of food parcels provided by food banks and the effectiveness of food banks at reducing food insecurity in developed countries: a mixed-method systematic review. Dostopno na: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9790279/>. Pridobljeno: 5. 1. 2025.
- OZN (b. d.). Ukrepajte za našo skupno prihodnost. Dostopno na: [https:// unis. Unvienna .org/ unis/ sl /campaigns/2023/act-for-our-common-future.html](https://unis.unvienna.org/unis/sl/campaigns/2023/act-for-our-common-future.html), pridobljeno: 30. 10. 2024.
- Statistični urad Republike Slovenije. Kazalniki trajnostnega razvoja, odprava revščine. Dostopno na: <https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-1.-odpraviti-vse-oblike-rev%C5%A1%C4%8Dine-povsod-po-svetu>, pridobljeno: 14. 11. 2024.
- RTV SLO. (24. 11. 2023). Skupnostna shramba. Dostopno na: <https://365.rtvlo.si/arhiv/tele-m/175003740>, pridobljeno: 5. 11. 2024.
- Republika Slovenija, Varuh človekovih pravic. (22. 4. 2004). Revščina oziroma socialna vključenost in izključenost. Dostopno na: <https://www.varuh-rs.si/sporocila-za-javnost/novica/revscina-in-socialna-izkljucenost-ozroma-vkljucenost/>, pridobljeno: 3. 11. 2024.
- ŠTR. Večer (19. 11. 2023). V Mariboru še ena shramba za izmenjavo živil in potrebščin. Dostopno na: <https://vecer.com/maribor/aktualno/v-mariboru-se-ena-shramba-za-izmenjavo-zivil-in-potrebscin-10344167>, pridobljeno: 5. 10. 2024.
- The global Food Banking Network (b. d.) Dostopno na: https://web.archive.org/web/20120304233049/http://gfn.convio.net/site/PageServer?pagename=about_main, pridobljeno: 5. 11. 2024.
- Tome, K., Pongračič, N., Branilović, S., Glavač, T., Glavač, L., Baklan, O. (2023). Poročilo. Vzemi ali deli: skupnostna shramba za posameznike v stiski. Univerza v Mariboru. Filozofska fakulteta.
- Unesco. (b. d.). Pravila delovanja. Dostopno na: <https://www.aspnet.si/o-mrezi/pravila.html>, pridobljeno: 12. 1. 2025.
- United Nations (b. d.). Act now. Dostopno na: <https://www.un.org/en/actnow>, pridobljeno: 7. 11. 2024.
- Urad varuha človekovih pravic RS (14. 10. 2022). Odnos države do najbolj ranljivih je njeno najboljše ogledalo sami sebi. Dostopno na: <https://www.varuh-rs.si/sporocila-za-javnost/novica/revscina-odnos-drzave-do-najbolj-ranljivih-je-njeno-najboljse-ogledalo-sami-sebi/>, pridobljeno: 30. 10. 2024.

9 PRILOGE

9.1 Intervju s Katarino Kocbek, samostojno strokovno delavko MKC Maribor, 11. 12. 2024

Zakaj ste se odločili, da bi začeli z projektom »vzemi ali deli«? Kdo je izrazil željo?

Željo so izrazili študenti sociologije Filozofske Fakultete Univerze v Mariboru, saj so morali v sklopu predmeta socialna sociologija, aplikativna socialna psihologija izvesti družbeno intervencijo v lokalnem okolju, ki nagovarja nek družbeni problem in oni so se odločili nagovoriti problem revščine v občini Maribor s tem, da bi postavili humanitarno skupnostno shrambo, ki deluje na principu solidarnosti.

Kakšna so bila vaša pričakovanja na začetku? Ali so se uresničila?

Da bo shramba napolnjena s strani posameznikov, ki to lahko omogočijo ali da jo napolnijo na tedenski ravni, ampak bi lahko pričakovali še kakšno donacijo več (zunanjo), ki ni naša in tudi mislim, da ljudje niso dovolj seznanjeni z projektom, kaj sploh to pomeni, ampak se trudimo nekako peljati naprej in da še kdo drug izve, sploh zdaj v prazničnem času, ko se mi zdi, da si ljudje malo bolj nagnjeni k dobrodelnosti.

Kdo zdaj skrbi za shrambo? Ali jo polnite vi ali občani?

Kolikor vidim je ob ponedeljkih ali torkih nekaj večinoma prazno, včasih se zgodi, da je mogoče kakšen artikel noter, ampak večinoma pa bi rekla, da smo mi na podlagi donacij najbolj prispevali.

Katere življenjske potrebščine največkrat vzamejo oz. prinesejo ljudje?

Največkrat se mi zdi, da je to hrana, torej konzervirana, nepokvarljiva hrana, potem pa higienski pripomočki in na koncu čistila. Se mi zdi, da je najlažje donirati hrano, ampak je pa vsega. Zdaj recimo smo dobili od Lidla veliko hrane, od DM-ja večinoma higienske pripomočke, tako da s tem trenutni polnimo shrambo. Včasih dobimo tudi kakšna čistila.

Koliko časa še mislite, da bo shramba uporabna?

Ja, jaz upam da bo ostala, sicer so jo letos ukradli oz. odnesli, vendar smo jo zdaj postavili na novo, tako da upamo, da ostane za stalno.

Ali ste imeli kakšne težave z shrambo kot je kraja ali uničevanje?

Da, aprila 2024 so shrambo ukradli, čeprav je bila pripeta z verigo in je bila kar težka omara tako. Dogodek smo morali prijaviti na policijo in jo nadomestili z novo.

Kakšni so načrti za širjenje shramb?

Idealno bi bilo, da se širi tudi na druge mestne četrti in da se te obstoječe shrambe še malo bolj napolnijo, ker nič ne pomaga, če imamo shrambe, če jih potem nimamo s čim napolnit oziroma ljudje ne vedo, da je sploh možno hrano darovati ali vzeti. Pomembno je, da širša javnost ve za projekt in da so ljudje seznanjeni s tem, da lahko pomagajo skozi celo leto.

Na podlagi česa ste se odločili za širjenje shramb?

V bistvu ali je bila pobuda strani mestnih četrti ali pa s strani študentov, tako da smo se na podlagi tega odločili za širjenje.

Ali ste dosegli cilj, ki ste si ga na začetku postavili?

Mi iskreno sploh nismo pričakovali, da se bomo širili na tri shrambe, kot so zdaj, tako da mislim, da na nek način so doseženi cilji, ampak hkrati bi si želeli še, da malo bolj kroži vse skupaj in da še prispeva kdo drug kot samo mi (ti, ki vemo za projekt).

Ali ste imeli kakšna pričakovanja, ki se niso uresničila?

Da, mogoče glede donacij, ampak saj pravim, to je dolgoročen proces. Mogoče to, da ljudje zagrabijo in da vejo, kje se nahaja in potem, da redno donirajo.

Ali imate še kakšen podoben projekt?

Da, ravno zdaj novembra, tudi v sklopu banke idej, sta se dve študentki psihologije odločili odpreti brezplačno trgovino, ki deluje na principu solidarnosti, ampak gre samo za oblačila in obutev. Zdaj imamo prostore v kulturnem inkubatorju, torej ljudje lahko prinesejo donacije, potem pa posamezniki, ki potrebujejo, pridejo in dobijo to izkušnjo nakupovanja, pač čisto normalno, torej tam je blagajna, so etikete na oblačilih, je zelo luškano, so lučke in vse, dobijo vrečko, da dobijo nekakšen občutek normalnosti, če ne morejo iti v navadno trgovino, da se jim to vseeno omogoči in da ne dobijo stigme, da morejo prositi za nekaj, česa si ne morejo privoščiti. Tako da je zelo podoben projekt, samo izdelki so drugi. Zdaj so nas že začeli

spraševati, če bomo tudi tam imeli hrano in jim jaz vedno rečem ne, da to že imamo, skupnostne shrambe imamo za hrano tam pa imamo samo oblačila. Ta projekt pa je bil tudi medijsko veliko izpostavljen in zelo je tudi obiskan. Odprto je ob sobotah, zdaj je bila tretja sobota, pa je vedno polno tudi in veliko donacij, zato imamo v bistvu stisko z prostorom, ker nismo pričakovali, da bo tak odziv, ampak gre zelo dobro tale trgovinica. Imenuje se iz roke v roko«.

Na kakšen način ste obveščali občane o shrambi?

Najbolj preko socialnih omrežij (MKC Maribor), drugače pa mislim, da takrat, ko je bila otvoritev v mestni četrti, je bilo tudi razposlano vabilo, da so tudi lokalci izvedeli, da se nekaj dogaja, ampak najbolj pa socialna omrežja.

Kdo so predvsem tisti, ki darujejo in kdo so jemalci?

Darujejo tisti, ki so na nek način povezani s projektom, odjemalci pa ne vem točno, saj jih ne srečam. Zadnje je sicer en gospod, ker je bila shramba prazna, prišel kar gor k nam v pisarne, tako da smo ga potem založile tam.

Ali je bila ideja o shrambi njihova originalna ideja ali je bila vzeta iz kakšne prakse iz tujine ali od kod drugod?

Jaz mislim, da je bila praksa iz tujine, ker so rekli, da je ta koncept že znan zunaj Slovenije.

Ali so bile te donacije, ki ste jih vi dobivali iz DM-ja, Lidla vedno samo v izdelkih in ne v denarju, kot, da bi na primer dobili bon za 100 evrov in bi šli potem vi kupiti artikle?

Ne, nikoli ni bilo v denarju, vedno so bili izdelki, ker smo v bistvu za to prosili. Prosili pa smo Lidl, Muller, DM ...

Ali se vam zdi smiselno, da bi recimo te akcije obveščanja potekale skupaj za vse tri shrambe in bi s tem mogoče dosegli širšo populacijo?

Mislil da ja, jaz tako ali tak vedno v naših objavah navedem vse tri shrambe, torej kje se nahajajo oziroma naslove, tako oglašujemo v bistvu kot neko skupno iniciativo, ne oglašujemo samo naše, ampak bi mogoče lahko še bolj izpostavili.

Mislite, da je problem darovanja v tem, da ljudje težje dajo nekomu, ki ga ne poznajo?

Mogoče, ker vedno, ko je kakšna akcija za nekoga specifičnega, je zelo velik odziv, recimo za kakšnega otroka. Tu pa res ne veš komu bo šlo, tako da bi znal biti to problem, po drugi strani, pa se mi zdi, da smo zelo solidarni tako kot narod, tako da mislim, da to ne bi smela biti ovira.

Ali mislite, da bi lahko koncept, ki ga imate pri projektu »iz roke v roko«, prenesli tudi na hrano?

Meni se zdi, da je pri oblačilih malo drugače, ker misliš hočem se rešiti teh dveh vrečk, ki jih imam v omari in bi jih dal nekomu, ki mu bodo v korist, pri hrani pa je vseeno malo drugače.

9.2 Intervju s predsednikom MČ Studenci Matejem Vodopivcem, 17. 12. 2024

Na kakšen način ste se pridružili študentom aplikativne psihologije v projektu skupnostne shrambe na Studencih?

V določenem momentu smo dobili obvestilo in povabilo k sodelovanju pri tem projektu. Prišlo je s strani ravno te organizacije, tako da smo se zelo hitro odzvali, bili smo eni prvih. Oni so postavili skrinjo, poiskali smo nekaj sredstev, poskusili tudi mi dopolnjevati in stvar je začela teči.

Kakšen je po vašem mnenju osnovni namen skupnostne skrinje?

Da doseže tiste, ki imajo manj. Paketi Rdečega križa in Karitasa so standardizirani. V paketu najdemo moko, olje, testenine, v shrambi pa je dopolnjeno s higienskimi pripomočki in hrano, ki je ni v paketih. Nam se zdi normalno kupiti en deodorant, ljudem s pokojnino 400,00 EUR, od katere je treba plačati še električno, pa teh 5,00 EUR pomeni več. Zato je ta shramba namenjena ljudem, ki niso enaki te družbi, v kateri imajo številni vsega preveč.

Kako ste se odločili, kje namestiti shrambo?

Najboljše se nam je zdelo tukaj na mestni četrti, kjer ne motimo ne prometa in je parkirišče, odmaknjeno je v stran, ni pod nadzorom, kjer je mirno. Uporabniki lahko pridejo v večernem času, če je mogoče koga sram, lokacija pa je v središču, tako da je dostopna vsem. Govorimo seveda o ljudeh, ki niso mobilni, nimajo avtomobilov, skirojev ali skuterjev, tako da je dostopno tudi tistim bolj onemoglim.

Kako ste medijsko poskrbeli za prepoznavnost skupnostne shrambe?

Na lokalnih medijih, kot je Beka TV, na RTV, oglaševali smo na naši spletni strani, pri tem je ogromno pomagala tudi šola s svojimi učenci, ki so delili letake, obrnili pa smo se tudi na patronažne sestre ter seveda od ust do ust. Manjko nečesa je precej hud, ljudi je sram, mnogo ljudi z veseljem podari, vendar se postavi vprašanje, komu dati. Pri nas na srečo ni tolikšne revščine kot po drugih, večjih mestih. Veliko pa je ljudi, ki živijo smi, tam pa se zaradi visokih stroškov pojavi revščina.

Kako so se krajanji mestne črti odzvali na ta solidarnostni projekt?

Med komentarji je bil slišati, da je to pozitiven projekt, našli so se tudi zasebniki, sam sem stopil do njih, vsak je nekaj prispeval, učenci pa so za ta denar nakupili dobrine in napolnili shrambo. Nekateri so menili, da bi raje dali bone posameznikom in bi s tem nam olajšali delo, ampak to ni bil smisel projekta. Odziv je bil, vendar bi, da bi to steklo, morali nadaljevati. Morali bi pristopiti še do kakšnega večjega podjetja ali trgovine ter prositi za donacijo, vendar zaradi okoliščin nismo. Ljudje smo danes preveč sproščeni in stvari, ki jih ne potrebujemo, vržemo vstran. Morda bi morali pristopiti tako, kot ste vi (šola), ko ste izvedli zbiralno akcijo tudi med starši. Časi so drugačni, prej je bilo več solidarnosti, vendar verjamem, da se da ta način še vedno obuditi.

Kako ste kot mestna četrt spremljali namen in uporabo skrinje?

Jaz trdim, da je namen super. Ko so študenti to predstavili, se mi je zdelo fantastično. Navdušen sem bil, vendar je prišlo do težave, da sta stvari jemali dve določeni osebi. Kot je povedala Tadeja (tajnica mestne četrti), je bilo precej stresno to gledat, bila je namreč ena družina, ki je vsak teden prišla in vse pobrala iz skrinje. Nato smo rekli, da ne bomo več ničesar noter dali, Treba je razmisliti, kako se takšnim zapletom v prihodnje izogniti in kako bi potrebščine prišle do pravih ljudi. Zato smo se tudi povezali s patronažnimi sestrami.

Kako ste se kot mestna četrt vključili z morebitnimi donacijami?

Stopil sem do zasebnikov, ki so donirali in niso želeli biti imenovani.

Lahko opišete sedaj enoletne izkušnje izmenjave produktov v skupnostni shrambi?

Kot sem povedal, je bilo vse v redu, s tem, da je prišlo do manjšega zapleta, opisnega zgoraj. Na šoli ste pomagali tudi s tem, da ste napisali opozorilo v več jezikih.

Ali so po vašem mnenju produkti našli pot do uporabnikov?

Ne, razen ko so posredovale patronažne sestre. Zato predlagam, da najdemo način, da bi prišli do ljudi, ki to dejansko potrebujejo. Zato je pomembno sodelovanje različnih organizacij.

Je v mestni četrti Studenci zaznati utrip dobrotelnosti med krajanji?

Ja, je, tudi sodelovanje je zaznati, ampak ljudje so nezaupljivi do drugih oziroma skeptični, da stvari ne bodo prišle v prave roke.

So krajanji dovolj obveščeni o tovrstnem projektu?

Vi ste dosti pomagali (šola). Ta projekt je mnogim všeč, tudi svetnikom, je bilo všeč, vendar so se pojavljali dvomi zlorabe, zato je treba ubrati novi način, ki bi ga morda lahko izvajali tudi v drugih občinah.

Kakšni so vaši načrti v Mestni četrti Studenci za prihodnost skupnostne shrambe?

Po novem letu bi želel povabiti k sodelovanju širši krog institucij in ljudi, da bi lažje dosegli namen projekta.

9. 3 Intervju s patronažnimi sestrami Tjašo Šel, Sonjo Kidrič in Urško Slavič iz Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor, 17. 12. 2024

Ali poznate projekt skupnostne shrambe »Vzemi ali deli«?

Seveda, saj smo sodelovale.

Kakšen je po vašem mnenju osnovni namen skupnostne shrambe?

Da dobijo tisti, ki nimajo. Tisti, ki imajo preveč, pa dajo.

Ali vaši uporabniki poznajo navedeni projekt in možnost izmenjave produktov?

Delno ga poznajo. Vsi niti niso sposobni tega razumeti oziroma sprejeti.

Kakšne so vaše izkušnje v času trajanja projekta in uporabe skupnostne skrinje med vašimi pacienti?

Dobre, nekateri so bili potrebsčin zelo veseli, vendar šele, ko smo jim me posredovale produkte.

So morda vaše stranke kdaj darovale kakšen produkt v skrinjo?

To pa žal niso, saj imamo veliko strank, ki ne morejo niti same v trgovino, ne da bi še kaj darovale.

Ali se vam zdi, da projekt skupnostne shrambe med uporabniki na Studencih živi?

Bolj slabo.

Se vam zdi, da ljudje potrebujejo takšno izmenjavo produktov? Kako je na terenu, ki ga obiskujete?

Seveda. Ideja je pohvalna, upam, da se takšno delo razširi. Težava je le v tem, da se ljudje sramujejo svoje revščine.

Vaši pacienti so verjetno starostniki in gibalno ovirani ljudje. Ali lahko osebno poskrbite, da produkti dosežejo uporabnike?

Me obljubljam, da bomo produkte dostavili tistim, ki so jih najbolj potrebni.

Kakšna se vam zdi prihodnost skupnostne shrambe na Studencih?

Mislím, da bo zaživela in upam, da se bo razširila na druge kraje.

Ali so krajaní dovolj ozaveščeni za skupnostni projekt?

Ja in ne. Delno.

9.4 Računa za nakup dobrin 24. 1. 2024 in 21. 3. 2024 (vir: lastna fotografija)

Lidl Lidl Slovenija d.o.o. k.d.
Pod lipami 1, 1218 Komenda
ID DOV: SI59314923

Artikel	Količina/Cena	EUR
VLOZKI Z AV	5x 0,79	3,95 A
TEKOČI DETERGENT	2x 3,89	7,78 B
TEKOČI DETERGENT	1x	3,89 B
KREMNO CISTILO	2x 0,99	1,98 B
KREMNO CISTILO	2x 0,99	1,98 B
ZOB KREMA Z	5x 0,89	4,45 B
SAMPON PROTI PRH	2x 1,09	2,18 B
MEHČALEC PERILA	3x 1,99	5,97 B
WC CISTILO	1x	1,49
GEL ZA TUSIRANJE	3x 1,99	5,97 B
GEL ZA TUSIRANJE	1x	1,99 B
VINSKI KIS	4x 0,69	2,76 A
SIRUP MALINA	2x 2,29	4,58 A
SONČNIČNO OLJE	5x 1,29	6,45 A
GOLAZEVA JUHA	3x 1,29	3,87 A
GOLAZEVA JUHA	2x 1,29	2,58 A
FIZOL BORL	6x 0,49	2,94 A
GOBOVA JUHA	2x 0,44	0,88 A
CISTILO WC	2x 1,29	2,58 B
DETERGENT	4x 2,99	11,96 A
KREM NAMAZ M-C	3x 0,69	2,07 A
MOKA TIP 500	3x 0,69	2,07 A
MOKA TIP 400	2x 1,09	2,18 B
SAMPON PARADIŽ	6x 0,57	3,42 A
PASIRAN PARADIŽ	2x 0,49	0,98 B
MILO FREZI JAZA	3x 0,49	1,47 B
MILO POMAR 24	1x	1,09 B
SAMPON PROTI PRH	4x 1,09	4,36 A
POLŽKI	4x 0,85	3,40 A
INST / POLENTA	5x 0,69	3,45 A
MINI POLŽKI	5x 0,99	4,95 A
KOSMIČI Z MEDOM	4x 1,59	6,36 A
DOLG RIZ	1x	1,29 B
CISTILO WC	4x 0,59	2,36 A
GOVEJA JUHA		
Za plačilo:		122,65
DARILNA KARTICA		100,00
Gotovina		50,00
Vračilo		-27,35
DDV-stopnja	Skupaj	DDV
A 9,5%	72,41	6,28
B 22,0%	50,24	9,06
	122,65	15,34

Reklamacija je možna le z računom
<https://informacije.lidl.si>

Blagajnik: 03
Št. računa: PE0233-05-2195
ZOI: 883326bb4bc0242439ad1923594bd4bb
EOR: f3054b71-98d3-4736-8bc1-6b48ceaeact75

TOR: 0233/245742/05 21.03.24 10:48

Št. kartice: XXXXXXXXXXXXXXX6982
Stanje kartice: 00,00 EUR

Lidl Lidl Slovenija d.o.o. k.d.
Pod lipami 1, 1218 Komenda
ID DOV: SI59314923

Artikel	Količina/Cena	EUR
SONČNIČNO OLJE	6x 1,89	11,34 A
Akcija		
KRISTALNI SLADKOR	5x 1,25	6,25 A
MESNI NAMAZ	10x 0,39	3,90 A
MORSKA SOL JOD	5x 0,39	1,95 A
DOLGOZRNATI RIZ	5x 0,99	4,95 A
GOVEJA JUHA	10x 0,59	5,90 A
SADNI ČAJ	5x 0,89	4,45 A
PLENICE MINI	1x	5,19 A
PASIRAN PARADIŽ	6x 0,59	3,54 A
HLAČNE PLENICE	1x	5,49 A
FIZOL BORL	10x 0,49	4,90 A
COKOLAD KROGLICE	5x 0,95	4,75 A
ZOB KREMA M	6x 0,69	5,34 B
ZOB KREMA M	6x 0,49	1,96 B
MILO JASMIN 24	4x 0,49	1,96 B
SAMPON PROTI PRH	2x 1,09	2,18 B
SAMPON PROTI PRH	2x 1,09	2,18 B
SAMPON PROTI PRH	2x 1,09	2,18 B
POLŽKI	7x 0,38	2,66 A
VLOZKI Z AV	3x 0,79	2,37 A
VLOZKI Z AV	2x 0,79	1,58 A
MILO POMAR 24	1x	0,49 B
MOKA TIP 500	10x 0,47	4,70 A
FLIPS Z ARASIDI	5x 0,56	2,80 A
MLADI GRAH	3x 0,78	2,37 A
MESNI NAREZ	3x 0,69	6,21 A
Za plačilo:		99,28
DARILNA KARTICA		99,28
Skupni pritrhanek		0,35
DDV-stopnja	Skupaj	DDV
A 9,5%	84,95	7,37
B 22,0%	14,33	2,58
	99,28	9,95

Reklamacija je možna le z računom
<https://informacije.lidl.si>

Blagajnik: 15
Št. računa: PE0233-03-121719
ZOI: 1b2c047a45d160980f920d6202927096
EOR: debb003d-14c0-4d41-a532-441b5a30294e

TOR: 0233/779114/03 24.01.24 08:53

Št. kartice: XXXXXXXXXXXXXXX2815
Stanje kartice: 00,72 EUR

9.5 Anketa

Kratki anketni vprašalnik za starše

1. Ali ste že slišali za skupnostno shrambo, ki stoji pred MČ Studenci?

- a. Da
- b. Ne

2. Na kakšen način ste bili seznanjeni o obstoju shrambe pred Mestno četrtjo Studenci? (možnih je več odgovorov)

- a. Iz obvestila osnovne šole, ki ste ga prejeli na vaš spletni naslov
- b. Od prijateljev, znancev
- c. Od vašega otroka, učenca osnovne šole
- d. Iz lokalne revije Studenčan
- e. Iz obvestila, ki ste ga prejeli v vaš domači nabiralnik
- f. Drugo

3. Ali morda veste, kaj je skupnostna shramba?

4. Ste morda v zadnjem času že kaj prispevali ali vzeli iz skupnostne shrambe ?

- a. Sem prispeval/ la
- b. Sem vzela/ la
- c. Nič od navedenega

5. Kakšno je vaše mnenje o skupnostni shrambi v naši Mestni četrti?

Hvala za vaše odgovore.